

-vervolg van blad 1884q2

14, zegge veertien, gemeenten, roemt ds. *M.*, hebben straks orthodoxe predikanten – en voor korten tijd was er nog maar één gemeente!

De andere, 39 vrijzinnige gemeenten, zijn dus, krachtens die beschouwing, nog in de duisternis en het ongelooft verzonken.

't Is erg. Maar toch niet zóó erg, als de heer *R.N.* schrijft. Ds. *M.* verbetert ook hier den meester, en ik had dus wel recht vroeger van overdrijving te beschuldigen.

Doch in ernst. De vraag komt op: *Is nu de godsdienstige zedelijke toestand in die 14 gemeenten zooveel beter dan die in de 39 anderen?*

En ziedaar, wat ik, voor zoover ik die ken of er van hoor, beslist moet ontkennen!

Ds. *M.* noodigt mij uit, de vruchten te noemen, die de werkzaamheid der orthodoxie, waarop ik vroeger wees, hier afwierp. "Ik ken ze zoo niet", zegt hij. Ik wel, altijd onder dit voorbehoud, dat slechts de verschijnselen er van onder de beoordeeling vallen. Het stichten van de door ds. *M.* genoemde gebouwen zullen wij, 't zal 't beste zijn, buiten rekening laten, omdat de vraag zich kan voordoen, of dit door geloofs- of geldkracht geschiedde. Ook stem ik toe dat ten gevolge van de door de orthodoxie veroorzaakte beweging werkelijk bij enkelen de belangstelling in de godsdienstige dingen kan zijn ontwaakt, waar die anders zou zijn ingesluimerd.

Maar dat de vrede in vele familiën verstoord is; het vertrouwen een knak heeft gekregen, dat de samenwerking op menig punt is verbroken; dat de kerkelijke gemeente zoo goed als verdeeld is en dit op menig punt van het burgerlijk leven zijn invloed laat gelden; dat de zoogenaamde evangelisatie voor sommigen het middel geweest is om zich van de Herv. kerk af te scheiden, de gemeenschapsband te verbreken, zonder zich met een ander kerkgenootschap te vereenigen; dat er door hen, die zich orthodox noemen, niets wordt bijgedragen tot eenig synodaal fonds; dat kinderen elkaar er reeds op beginnen aan te zien, of zij van orthodoxe of liberale ouders zijn; dat er geen gemeenschappelijke uitspanning kan plaats hebben; dat er mannen en vrouwen zijn van beproefd zedelijk – en voor zoover men oordeelen mag – van christelijk karakter, die door anderen uit de hoogte worden aangezien, omdat zij zich niet "bekeerd" willen of kunnen noemen; dat er "bekeerden" zijn, wier godsdienstig leven zoo verkeerd wordt, dat men bijna bevreesd is over bekeering en wedergeboorte te spreken, om niet misverstaan te worden; dat er aanleiding gegeven wordt tot de ongodsdienstige spot met godsdienst en evangelie; dat er hier en daar onuitstaanbaren dwang wordt uitgeoefend, zoodat het geschied is, dat landbouwers van hun gehuurde plaats worden verdreven, omdat zij met de rechtzinnigen niet mede konden stemmen; dat de huizen wordt binnengedrongen om zieken en stervenden, ook tegen hun wensch, het zoo lastig maken, dat er waren wier laatste levensdagen daardoor bemoeielijkt werden; - zie – om niet meer te noemen – dat zijn verschijnselen die openbaar worden sedert de orthodoxie hier vasten voet trachtte te krijgen. en wie dat alles kleinigheden moge noemen; niet ik, die geloof, dat de echte Christus vereenigt en niet verdeelt; dat het christendom een zedelijken grondslag heeft; dat het evangelie een kracht Gods is tot zaligheid en niet tot verdeeldheid; dat de bijbel ons gegeven is tot versterking en opbouw van het godsdienstig leven en niet om elkaar daarmede te vervolgen.

Een evangelist, een man, die zonder veel gerucht te maken, vroeger hier ettelijke jaren werkzaam was, maar eindelijk zoo goed als verdreven, is door zijne partijgenooten, omdat hij (naar hij beweerde) niet genoeg te velde trok tegen de vrijzinnigen en de vrijzinnige evangelieprediking niet telkens kras genoeg veroordeelde, zeide, toen hij vertrekken moest, dat hij meende onder Christenen gekomen te zijn, maar nu inzag hoe deerlijk hij zich vergist had. Ik geef toe: die man overdreef; hij werd geprikkeld. Ook beweer ik niet, dat de orthodoxie overal zulke toestanden schept; ik weet het bij ervaring, er zijn ook bij die godsdienstrichting degelijke, hartelijke, echt christelijk gesteunde karakters; maar 't is mijne ervaring tevens: overal waar de orthodoxie optreedt in den waan *het* licht te zijn en *de* waarheid te hebben en zich aanstelt alsof orthodoxie gelijkkluidend is met Evangelie en Christendom – daar is zij een groot gevaar voor de gemeenten.

Daarom kwam ik op tegen de voorstelling, door den heer *R.N.* van Drenthe gegeven, en wees de gemeenten er op. Zij mogen nu zelf toezien!

En wat nu de roem van dr. *M.* betreft op de 14 gemeenten, die dan nu zich verheugen mogen in "het" licht, - weet hij niet dat er onder zijn, die slechts noode een predikant van die richting beriepen en wel bij gebrek aan beter? Laat er zijn, die zich niet aan dien invloed zullen onderwerpen?

Maar genoeg. Moge bij elken strijd van richtingen, die naar ik hoop door daartoe bevoegde personen geleid wordt, het besef blijven leven, dat er een Christendom is, boven de tijdsrichtingen verheven, - en elk zijn geloofsleven toetsen aan den eisch, dat de boom aan zijne vruchten gekend moet worden.

Emmen, 4 Nov. '84.

ROESSINGH.